

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Юридичний
Кафедра Геодезії та землеустрою

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ВБ 5. ЗЕМЕЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ЗЕМЕЛЬНИЙ УСТРІЙ

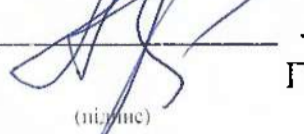
(вибірковий)

Реалізується в межах освітніх програм **«Геодезія та землеустрій»**

за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Суми – 2024

Розробник: Людмила БОГІНСЬКА, к.е.н., доцент каф.
Геодезії та землеустрою
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри	протокол від 05.06.2024 № 15
Кафедра Геодезії та землеустрою (назва кафедри)	Завідувач кафедри Наталля КАПІНОС (підпис) (прізвище, ініціали)

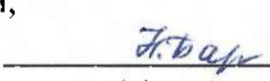
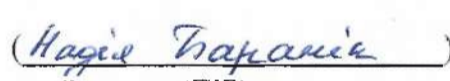
Погоджено:

Гарант освітньої програми Вікторія МАКАРОВА
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Олег РОГОВЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: _____
(підпис)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 24.06 2024 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	ВБ. ЗЕМЕЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ЗЕМЕЛЬНИЙ УСТРІЙ							
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра Геодезії та землеустрою							
3.	Статус ОК	Вибірковий							
4.	Програма / Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Для обов'язкових ОК – зазначається назва ОП. 193 «Геодезія та землеустрій»							
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	Здобувачів другого рівня (магістерського) освіти Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»							
6.	Рівень НРК	Другий (магістерський) рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр / 7 семестр 15 тижнів / 18 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3 кредитів ЄКТС							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Лабораторні			
		Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.
		28	2	28	-	-	-	94	148
10.	Мова навчання	Державна (українська)							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Богінська Людмила Олексіївна – к.е.н., доцент кафедри Геодезії та землеустрою, ludasumy341@gmail.com Години консультацій – кожного вівторка о 12.15, кабінет 435 (е)							
11.	Контактна інформація	ludasumy341@gmail.com, +380954237441							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Розкриваючи положення формування і реалізації земельної політики та методи ведення землеустрою, дана навчальна дисципліна висвітлює такі питання, як правове регулювання земельних відносин (як форму закріплення в земельному праві поточної земельної політики), кадастр, моніторинг земель, їх кадастрову оцінку, земельні платежі (як механізми реалізації земельної політики). У процесі вивчення даної дисципліни студенти повинні знати основи і специфіку змін щодо державної земельної політики та правила ведення землеустрою, які відбулися в період реформ; вміти аналізувати причини зазначених змін, сформувавши чітке уявлення про перспективи подальшого розвитку земельного ладу в Україні; володіти формами і методами побудови і реалізації державної земельної політики, що закріплює її нормативну правову базу.							
13.	Мета освітнього компонента	Метою є теоретичне освоєння основ сучасного вітчизняного земельного ладу, особливостей його формування, становлення державної земельної політики на історичних етапах та на сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства; основних методів її реалізації; вивчення, як загальнотеоретичних, так і							

		практичних питань землеустрою, набуття навичок самостійної роботи з обладнанням і документацією у сфері землекористування, землеустрою.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на таких курсах, як «Управління земельними ресурсами та землекористуванням», «Земельний ринок»,
15.	Політика академічної доброчесності	Відповідно до Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ, академічна доброчесність – це сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, результатів навчання. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається нормативними документами Сумського національного аграрного університету, зокрема Кодексу академічної доброчесності, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ (повний перелік нормативних документів розміщений на сайті університету https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/). За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: <ul style="list-style-type: none"> - повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); - повторне проходження навчального курсу; - попередження; - винесення догани; - відрахування з університету; (ч. 5 ст. 48 проекту Закону України «Про освіту»);
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3751

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЙХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

<p>Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»</p>	
<p>ПРН₁ Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері геодезії та землеустрою, достатні для проведення досліджень і здійснення інновацій.</p>	<p>Програми результати навчання, на дослідження яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з індексом, наведеного в ОП)¹</p>
<p>ПРН₃ Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог</p>	
<p>ПРН₅ Створювати та розвивати інфраструктури геопросторових даних, опрацьовувати та оприлюднювати геопросторові дані та метдані, що стосуються геодезії та землеустрою</p>	
<p>ПРН₈ Розробляти і керувати проєктами з урахуванням технологічних умов та вимог щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою та з дотичних міждисциплінарних напрямів, з урахуванням економічних, соціальних, екологічних і правових аспектів; готувати технічні завдання, заявки на фінансування проєктів, здійснювати планування робіт, планувати ресурси і керувати ними</p>	
<p>ПРН₉ Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землепорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень</p>	
<p>ПРН₁₁ Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів</p>	
<p>ПРН₁₅ Розробляти та впроваджувати інноваційні заходи, що сприяють сталому розвитку на місцевому рівні та за його межами</p>	
	<p>Як оцінюється РНД</p>

¹ Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

ДРН 1. Усвідомити особливості регулювання земельних відносин на сучасному етапі розвитку суспільства та реалізації державної земельної політики	+	+		+	+	+	+	Знання глосарію Проведення модульного контролю
ДРН 2. Вміти аналізувати форми і методи формування і реалізації державної земельної політики, що підкріплюється її нормативною правовою базою	+	+			+		+	Круглий стіл: групове обговорення
ДРН 3. Знати основні види, форми, способи і умови проведення землеустрою та їх взаємозв'язок, ведення екологічно безпечних технологій обробітку с/г культур			+	+	+	+	+	Есе
ДРН 4. Вміти здійснювати аналіз і надавати оцінку соціально-економічній сутності і якісному змісту функціонування земельного ринку як механізму управління капіталізацією та ростом економіки землекористування; визначати тенденції розвитку земельного ринку.	+	+		+				Індивідуальна робота (реферат, презентація.)
ДРН 5. Володіти основними методами, способами і засобами отримання, зберігання, переробки земельпорядної інформації, методами по лінійному програмуванню для обґрунтування оптимальної системи сівозмін і використання ресурсів підприємства.	+	+	+		+	+	+	Наукова робота (наукова стаття, теза)

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Як оцінюється РНД
ДРН 1. Усвідомити особливості регулювання земельних відносин на сучасному етапі розвитку суспільства та реалізації державної земельної політики та земельного устрою	Проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем з використанням курсу на електронній платформі МУДЛ; проведення семінарів, розповідей, бесід. Опрацювання термінологічного словника. Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда
ДРН 2. Вміти аналізувати форми і методи формування і реалізації державної земельної політики та землеустрою, що підкріплюється нормативною правовою базою	Аналіз роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до робіт; проміжне тестування з тем дисципліни. Проведення психодіагностики, ділових ігор, тренінгів
ДРН 3. Знати основні види, форми, способи і умови проведення землеустрою та їх взаємозв'язок, ведення екологічно безпечних технологій обробітку с/г культур	<i>Індивідуальна дослідницька робота:</i> презентація з доповіддю, наукова стаття, теза
ДРН 4. Вміти здійснювати аналіз і надавати оцінку соціально-економічній сутності і якісному змісту функціонування земельного ринку як механізму управління капіталізацією та ростом економіки землекористування; визначати тенденції розвитку земельного ринку.	Аналіз роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до робіт; проміжне тестування з тем дисципліни. Проведення психодіагностики, тренінгів

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендов. література ²
	Аудитор. робота		Самост. робота	
	Лк	П.з		
Тема 1. <i>Земельна політика на різних етапах розвитку української держави</i> План: 1.Земельна політика, що проводилася російською державою в дореволюційний період. Аграрна реформа Столипіна: її причини та наслідки. 2.Радянська земельна політика. 3.Поточні завдання української держави в земельно-майновій сфері.	2/-	2/-	6/12	1, 4, 5-15, 49-51
Тема 2. <i>Земельна політика як інструмент вирішення соціально-економічних завдань розвитку держави.</i> План: 1.Форми і методи вироблення і реалізації земельної політики. 2.Нормативно правова база земельних відносин в Україні. 3.Система і структура державних органів, що формують і реалізують земельну політику. 4.Проблеми у сфері земельних ресурсів і землекористування та шляхи їх усунення: позиції експертів	4/-	4/-	8/12	1, 2, 3, 7, 8, 13-61
Тема 3. <i>Формування та розвиток державної політики у сфері управління земельними ресурсами.</i> План: 1.Державна політика щодо формування інституційної системи державного управління земельними ресурсами. 2.Сучасний стан та проблеми реалізації державної земельної політики. 3.Механізми та шляхи реалізації державної політики у сфері державного управління земельними ресурсами в Україні. 4.Земельний ринок і державна земельна політика. 5.Оподаткування земельних ділянок та інші види платежів за землю.	2/-	2/-	8/12	2, 8-12, 15-17, 53-58
Тема 4. <i>Завдання та механізми реалізації державної екологічної земельної політики в сучасних умовах</i> План: 1. Підвищення ефективності використання існуючих продуктивних земель. 2. Екологізація землекористування та механізми їх здійснення. 3. Збалансований (сталий) розвиток. 4. Продовольча безпека України в умовах воєнного стану	4/-	4/-	8/12	3, 5, 7, 9, 14, 55-60
Тема 5. <i>Впровадження європейського досвіду в ринкові земельні відносини в Україні</i> План: 1. Адаптації земельної політики України до вимог Європейського Союзу. Впровадження європейського досвіду в ринкові земельні відносини в Україні. 2. Іноземний інвестор на шляху до української землі:	2/2	2/-	8/14	1, 5, 6, 8, 12, 53, 58-61

перепони та їх подолання				
Тема 6. Система землеустрою в Україні План: 1. Інституціональне забезпечення землеустрою: законодавчо визначена діяльність; органи, що здійснюють державне регулювання 2. Прогнозування, територіальне планування, організація та державне регулювання (адміністрування) у сфері землеустрою. 3. Землевпорядний процес на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях. 4. Землевпорядна документація. 5. Ефективність землеустрою	2/-	2/-	8/12	2, 8-12, 15-17, 53-58
Тема 7. Земельна реформа в Україні, її вплив на систему землеустрою План: 1. Сутність земельної реформи та її нормативно-правові засади. Історія земельної реформи України. 2. Сучасний етап земельної реформи. 3. Ринок земель сільськогосподарського призначення. 4. Децентралізація управління землею. 5. Земельні аукціони. 6. Стратегія земельної реформи на майбутнє	4/-	4/-	16/26	2, 8-12, 15-17, 53-58
Тема 8. Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на національному і регіональному рівнях План: 1. Державна і регіональні програми розвитку земельних відносин. Загальнодержавна і регіональні програми використання та охорони земель. 2. Генеральна і регіональні схеми землеустрою. 3. Техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень або окремих галузей. 4. Плани розвитку землекористування регіонів	2/-	2/-	8/12	3, 5, 7, 9, 14, 55-60
Тема 9. Проектна та технічна документація із землеустрою на національному і регіональному рівнях План: 1. Документація із землеустрою щодо визначення державного кордону України. Встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України. 2. Проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій, різних за призначенням, обмежень у використанні земель	2/-	2/-	8/12	1, 5, 6, 8, 12, 53, 58-61
Тема 10. Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на місцевому рівні План: 1. Схеми землеустрою і техніко-економічне обґрунтування використання і охорони земель територій рад, міст, сіл, селищ. 2. Плани розвитку (зонування земель за їх категоріями та типами) землекористування територій адміністративних районів, рад або їх груп. 3. Плани територіальних обмежень, обтяжень у використанні земель у межах територій рад або їх груп.	2/-	2/-	8/12	2, 8-12, 15-17, 53-58

4. План земельно-господарського устрою території населеного пункту				
Тема 11. <i>Види проєктів земельного устрою</i> План: 1. Проєкти землеустрою щодо відведення (вилучення, надання, зміни цільового призначення, викупу, продажу) земельних ділянок. 2. Проєкти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій. 3. Проєкти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб. 4. Проєкти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь. 5. Проєкти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів. Робочі проєкти землеустрою	2/-	2/-	8/12	3, 5, 7, 9, 14, 55-60
Всього	28/2	28/-	94/148	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кіл-ть годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кіл-ть годин
ДРН 1. знати теоретичні основи земельної політики та землеустрою на різних етапах розвитку української держави	проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем	14/-	опрацювання термінологічного словника, додаткове опрацювання лекційного матеріалу	20/36
ДРН 2. Вміти здійснювати аналіз і надавати оцінку земельній політиці та результатам землеустрою як інструменту вирішення соціально-економічних завдань розвитку держави	проведення практичних занять: ознайомлення студентів з етапами становлення та реалізації земельної політики України	14/2	аналіз роботи під час виконання практичних завдань та складання ґрунтовних висновків;	22/36
ДРН 3. Оволодіти методологією формування та розвитку державної політики та землеустрою при управлінні земельними ресурсами	проведення практичних занять: вивчення методів і прийомів управління земельними ресурсами	14/-	аналіз роботи під час виконання практичних завдань та складання ґрунтовних висновків;	22/36
ДРН 4. Розглянути можливість і доцільність впровадження досвіду розвинених країн в ринкові земельні відносини України	проведення практичних занять: набуття знань з міжнародного досвіду в сфері розвитку земельних відносин	14/2	<i>Індивідуальна дослідницька робота:</i> презентація з доповіддю, наукова стаття, теза	30/40
Всього		56/2		94/148

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Практичні заняття 1-4: круглий стіл – групове обговорення формування та реалізації земельної політики України на різних історичних етапах	10 балів /10%	До 4 тижня
2.	Практичні заняття 5-6. Аналіз та оцінка впливу земельної політики на соціально-економічний розвиток держави	10 балів /10%	До 6 тижня
3.	Практичні заняття 7-10. Моє бачення впровадження ринку землі в Україні – написання Есе	10 балів /10%	До 11 тижня
4.	Практичні заняття 11-14. Визначення шляхів розвитку земельної політики країни з урахуванням міжнародного досвіду (стаття, теза)	20 балів /20%	До 14 тижня
5.	Індивідуальна дослідницька самостійна робота (презентація з доповіддю): План розвитку земельних відносин на території ТГ за період 2019-2023рр	20 балів /20%	До 14 тижня
6.	Іспит	30 балів /30%	15 тиждень

5.1.2 Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ⁴
Практичні заняття 1-4: круглий стіл – групове обговорення формування та реалізації земельної політики України на різних історичних етапах	0-3 балів	4-6 балів	7-9 балів	10 балів
	Пасивна участь у груповому обговоренні слухач.	Недостатньо активна участь в обговоренні: власна думка не сформована	Активна участь в обговоренні теми, висловлювання власної думки	Активна участь в роботі круглого столу: дискусія, відстоювання власної позиції
Практичні заняття 5-6, 7-10. Аналіз та оцінка впливу земельної політики на соціально-економічний розвиток держави	0-3 балів	4-6 балів	7-9 балів	10 балів
	Спроба здійснити аналіз і оцінку земельній політиці держави	Зроблено стислий аналіз і надана неповна оцінка земельній політиці держави	Розгорнутий аналіз та всебічна оцінка земельної політики держави на різних історичних етапах	Окреслення шляхів соціально-економічного розвитку земельної політики держави
Практичні заняття 11-14. Аналіз та оцінка впливу земельної політики на соціально-економічний розвиток держави	<12 балів	12-15	15-18 балів	20 балів
	Пасивне теоретичне вивчення теми	Визначення шляхів розвитку земельної політики країни	Урахування міжнародного досвіду розвитку земельної політики України	Написання статті, тези
Індивідуальна дослідницька (самостійна) робота	<12 балів	12-15	15-18 балів	20 балів
	Самостійна (індивідуальна) робота не виконана або виконана не вірно	Виконані вірно не всі завдання самостійної (індивідуальної) роботи	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Іспит	<12 балів	12-19	20-28 балів	30 балів
	Правильна (повна) відповідь на перше теоретичне питання білету	Правильна (розгорнута) відповідь на два теоретичні питання білету	Правильні відповіді на теоретичні питання та вірно вирішене практичне завдання	Правильна відповідь на додаткові питання (тести)

³ Зазначити компонент сумативного оцінювання

⁴ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після вивчення теми
2	Проходження тестування з модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
3	Проходження тестування після закінчення вивчення кожної теми для самостійного контролю знань та підготовки до складання іспиту (в системі Мудл)	Регулюється студентом самостійно
4	Захист практичних робіт	В процесі виконання
5	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами протягом занять	На протязі всього семестру

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Базова

1. Богатирчук-Кривко С. Еколого-економічний механізм управління земельними ресурсами в сільському господарстві / С. Богатирчук-Кривко // Землевпорядний вісник. 2014. № 12. С. 39–42.
2. Богінська Л.О. Земельні ресурси сільськогосподарських підприємств Сумської області в системі переходу економіки України до сталого розвитку. Міжнародна науково-практична конференція «Стратегія забезпечення сталого розвитку України». Київ. 20 травня 2008 р., С.88-90
3. Богінська Л.О., Прокопенко Н.І. Розвиток Земельної реформи, як складника аграрної політики України. Стале сільськогосподарське землекористування: реалії та перспективи розвитку. Колективна монографія / за заг. ред. В.В. Макарової. Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2020. – 90 с.
4. Богінська Л.О. Ринок землі: світовий досвід, національна стратегія та регіональні особливості. Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку України. Частина 1 : монографія / Л. М. Мельник, Л. О. Богінська, С. В. Дитчук та ін. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 248 с. Розділ 5.3. С. 203-213
5. Боклаг В. А. Формування та розвиток державної політики у сфері управління земельними ресурсами в Україні: дис. д-ра наук з держ. управління / В. А. Боклаг. – Запоріжжя, 2015. – 423 с. – URL: http://nung.edu.ua/files/attachments/tytarenko_dis_0.pdf
6. Гаража О. Рентна інституціональність управління земельними ресурсами України / О. Гаража // Землевпорядний вісник. – 2015. – № 2. – С. 21–24.
7. Гнаткович О. Д. Державне регулювання ефективного землекористування сільськогосподарських підприємств / О. Д. Гнаткович // Агросвіт. – 2013. – № 2. – С. 2–5.
8. Другак В. Земельна політика щодо створення системи екологоекономічного адміністрування землекористування в Україні / В. Другак // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 6. – С. 29–32.
9. Камінський В. Ф. Стратегія оптимізації використання земельних ресурсів в агропромисловому виробництві України в контексті світового стабільного розвитку / В. Ф. Камінський, В. Ф. Сайко // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 3. – С. 5–10.
10. Коритник М. Державне регулювання орендних відносин земель сільськогосподарського призначення / М. Коритник // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 4. – С. 27–31.
11. Кошкалда І. В. Інституційні засади обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні / І. В. Кошкалда, Г. І. Шарий // Вісник аграрної науки. – 2015. – № 5. – С. 61–64.
12. Лановий В. Держава безземлі не існує / В. Лановий // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 12. – С. 4–8.
13. Новаковська І. О. Основні напрями та завдання державної земельної політики / І. О. Новаковська. – 2014. – URL: [https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/16467/1/%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%201%20\(1\).pdf](https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/16467/1/%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%201%20(1).pdf)
14. Проніна О. В. Провідна роль держави в становленні земельної політики в Україні / О. В. Проніна. – Режим доступу: <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2015-3/doc/1/10.pdf>.
15. Рижок З. Інституціональні засади формування регіональної земельної політики / З. Рижок // Економіст. – 2015. – № 9. – С. 13–16. – URL: <http://ua-ekonomist.com/archive/2015/9/Rygorok.pdf>.
16. Седов А. О. Організаційно-економічний механізм використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств / А. О. Седов // Землеустрій і кадастр. 2013. № 3. – С. 63–73.
17. Третяк А. Концептуальні засади розвитку в Україні сучасної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами / А. Третяк, Р. Курильців, Н. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 9. – С. 25–28.
18. Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами – основоположна і самостійна економічна функція держави як власника землі / Н. А. Третяк // Актуальні проблеми економіки. 2013. № 9. С.70-74.
19. Третяк Н. Актуальні проблеми управління земельними ресурсами і землекористуванням та шляхи їх подолання в умовах децентралізації влади / Н. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2015. – № 9. – С. 36–40.
20. Чеберяк О. В. Передумови та об'єктивна необхідність модернізації аграрного сектору економіки України / О. В. Чеберяк // Агросвіт. – 2014. – № 4. – С. 44–51.

21. Шарий Г. Про стан і перспективи розвитку аграрного сектору України / Г. Шарий // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 6. – С. 10–14.
22. Шкуропат О. Досвід країн Європейського Союзу в державному управлінні земельними відносинами / О. Шкуропат // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 3. – С. 186–197. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2013_3_24.
23. Шкуропат О. В. Суперечності земельних відносин у контексті державного управління / О. В. Шкуропат // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. Державне управління. – 2012. – Т. 186, вип. 174. – С. 133–139. – URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermgmt/2012/186-174-26.pdf>.
24. Шкуропат О. В. Ефективність антикорупційної політики у сфері земельних відносин / О. В. Шкуропат // Науковий вісник Академії муніципального управління. Сер. Управління. – 2013. – Вип. 4. – С. 371–384. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2013_4_48.

Допоміжна

25. Афендікова Н. О. Протидія рейдерству на ринку землі в контексті забезпечення економічної безпеки національної економіки / Н. О. Афендікова // Агросвіт. – 2015. – № 13. – С. 28–32.
26. Дорош Й. Методологічні підходи формування ринку оренди земель сільськогосподарського призначення / Й. Дорош, О. Дорош // Землевпорядний вісник. – 2015. – № 7. – С. 23–27.
27. Зінковська О. Мораторій на землі сільгосппризначення. Чи доцільно його відмінити? / О. Зінковська // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 11. – С. 12–15.
28. Крисак А. І. Досвід регулювання земельних відносин в країнах зарубіжжя / А. І. Крисак // Економічний форум. – 2013. – № 2. – URL: <http://eforum-Intu.com/assets/files/articles/2013/2/19.pdf>.
29. Крисак А. І. Ефективність інституціональних зрушень та соціальної спрямованості у системі регулювання земельних відносин: сільськогосподарський формат / А. І. Крисак // Агросвіт. – 2015. – № 18. – С. 23–29.
30. Місевич М. А. Використання земельних ресурсів як чинник забезпечення потенційної конкурентоспроможності високоотоварних сільськогосподарських підприємств / М. А. Місевич // Агросвіт. – 2015. – № 24. – С. 15–19.
31. Результати моніторингу земельних відносин в Україні 2014–2015 // Землевпорядний вісник. – 2016. – № 6. – С. 14–20; № 7. – С. 42–48.
32. Солов'яненко Н. Розвиток орендних земельних відносин в Україні / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 11. – С. 32–35.
33. Третяк А. Стратегічні напрями розвитку земельних відносин в Україні на 2015–2025 роки / А. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 12. – С. 18–22.
34. Ходаківська О. Земельні відносини у сільському господарстві: стан, проблеми та перспективи розвитку / О. Ходаківська // Землевпорядний вісник. – 2015. – № 7. – С. 18–22; № 8. – С. 16–20.
35. Чувпило В. В. Нормативно-правове забезпечення реформування земельних відносин в Україні / В. В. Чувпило // Економіка та держава. – 2013. – № 6. – С. 126–128.
36. Шарий Г. І. Сучасні земельні відносини на селі / Г. І. Шарий // Економіка АПК. – 2014. – № 4. – С. 12–17. Шарий Г. І. Удосконалення земельних відносин у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення / Г. І. Шарий // Агросвіт. – 2013. – № 14. – С. 16–21.
37. Шарий Г. Проблеми земельно-орендних відносин в аграрній сфері / Г. Шарий, В. Тимошевський // Землевпорядний вісник. – 2016. – № 6. – С. 26–29.
38. Яровий В. Д. Соціально-економічні пріоритети регулювання земельних відносин в аграрному секторі / В. Д. Яровий // Агросвіт. – 2015. – № 23. – С. 39–44.
39. Земельна реформа Гадзало Я. М. Проблеми завершення земельної реформи / Я. М. Гадзало // Вісник аграрної науки. – 2015. – № 8. – С. 5–10.
40. Добряк Д. Сучасний стан земельної реформи та перспективи розвитку земельних відносин в Україні / Д. Добряк // Землевпорядний вісник. – 2015. – № 4. – С. 2–4.
41. 17. Земельна реформа: заходи, що мають передувати її завершенню / Я. М. Гадзало [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2015. – № 9. – С. 5–11.
42. Ковалів О. Науково обґрунтовані особливості розпочатої земельної реформи в Україні / О. Ковалів // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 1. – С. 19–23.

43. Ковалів О. Обґрунтування шляхів подальшого розвитку земельної реформи в Україні / О. Ковалів // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 2. – С. 29–33.
44. Ковалів О. І. Роздержавлення земель шляхом їх паювання – першочерговий захід у здійсненні земельної реформи в Україні / О. І. Ковалів // Агросвіт. 2013. № 7. С. 20–27.
45. Коригник М. В. Адміністрування земельної реформи в Україні та її фінансове забезпечення / М. В. Коритник // Економіка АПК. – 2015. – № 10. – С. 88–93.
46. Мельник Л. Л. Аграрна реформа: результати, реалії сьогодення, перспективи / Л. Л. Мельник, Л. Ю. Мельник // Агросвіт. – 2016. – № 15. – С. 3–7.
47. Мірошниченко А. Мораторій на продаж сільгоспугідь – щонайменше неконституційний і аморальний / А. Мірошниченко // Землевпорядний вісник. – 2015. – № 5. – С. 9–12.
48. Новаковська І. О. Управління земельною реформою на завершальному етапі її здійснення / І. О. Новаковська, В. В. Бабій // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. – 2015. – № 4. – URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Zemleustriy/article/view/6849/6683>
49. Сидорченко Т. Ф. Земельна реформа як умова розбудови національної економіки / Т. Ф. Сидорченко, В. А. Фоменко, О. О. Криницька // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 1. – С. 125–133. – URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2014/No1/125-133.pdf>
50. Вайс Керол Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики / Керол Г. Вайс ; пер з англ. Р. Ткачука та М. Корчинської ; наук. ред. пер. О. Кілієвич. - К. : Основи, 2000. 671 с.

Нормативно-законодавчі документи

51. Земельний кодекс України: закон України від 25.10.2001 р. № 2768, в ред. від 04.08.2016 р. / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
52. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо формування земельних ділянок та їх державної реєстрації на підставі документації із землеустрою, розробленої до 2013 року : закон України від 14 трав. 2015 р. № 418 / ВРУ // Урядовий кур'єр. 2015. № 102. С. 15.
53. Про Державний Земельний кадастр: закон України від 07.07.2011 р. № 3613, в ред. від 01.03.2016 р. / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
54. Про землеустрій : закон України від 22.05.2003 р. № 858, в ред. від 01.01.2016 р. / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
55. Про оренду землі: закон України від 06.10.1998 р. № 161, в ред. від 20.12.2015 р. / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
56. Про охорону земель: закон України від 19.06.2003 р. № 962, ред. від 27.06.2015 р. / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
57. Про оцінку земель: закон України від 11.12.2003 р. № 1378, ред. від 28.06.2015 р. / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/1378-15>.
58. Концепція Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 черв. 2009 р. № 743-р. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/743-2009-%D1%80>.

Інформаційні ресурси

59. Укази Президента у сфері земельних відносин – URL: <http://portal.rada.gov.ua/http://zakon.rada.gov.ua/>
60. Закони та постанови Верховної Ради України – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/http://portal.rada.gov.ua/>
61. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/http://portal.rada.gov.ua/https://land.gov.ua/>